basic education

Department:
Basic Education
**REPUBLIC OF SOUTH AFRICA**

# SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

## SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE (FAL)

## PAMPIRI YA BOBEDI (P2)

## MOTSHEANONG/PHUPJANE 2026

**MATSHWAO: 70**

**NAKO: Dihora tse 2½**

**Pampiri ena e na le maqephe a 21.**

## DITAELO LE TLHAHISOLESEDING HO MOHLAHLOBUWA

1. Bala ditaelo tsena ka tlhoko pele o araba dipotso.

2. O SE KE wa latella ho bala pampiri yohle. Tadima karolo e hlahisang dikahare tsa pampiri leqepheng le latelang, mme o tshwaye dinomoro tsa dipotso tse thehilweng dibukeng tseo o ithutileng tsona. Kamora moo o bale dipotso tseo, o nto kgetha tseo o lakatsang ho di araba.

3. Pampiri ena e arotswe dikarolo TSE NNE, e leng:

| | | |
|---|---|---|
| KAROLO YA A: | Pale/Nobele/Novele | (35) |
| KAROLO YA B: | Tshwantshiso/Terama | (35) |
| KAROLO YA C: | Dipalekgutshwe | (35) |
| KAROLO YA D: | Dithothokiso | (35) |

4. Araba dipotso TSE PEDI feela, potso E LE NNGWE ho tswa dikarolong le ha e le DIFE TSE PEDI.

   KAROLO YA A: PALE/NOBELE/NOVELE
   Araba potso ya pale/nobele/novele eo o ithutileng yona.

   KAROLO YA B: TSHWANTSHISO/TERAMA
   Araba potso ya tshwantshiso/terama eo o ithutileng yona.

   KAROLO YA C: DIPALEKGUTSHWE
   Araba dipotso tsa dipalekgutshwe ka BOBEDI.

   KAROLO YA D: DITHOTHOKISO
   Araba dipotso tsa dithothokiso ka BOBEDI.

5. Sebedisa lenanennetefatso bakeng sa tataiso.

6. Latela ditaelo tse qalong ya karolo e nngwe le e nngwe ka tlhoko.

7. Nomora dikarabo tsa hao jwalo kaha dipotso di nomorilwe pampiring ya dipotso.

8. Qala karolo KA NNGWE leqepheng LE LETJHA.

9. O eletswa ho sebedisa nako ka moo ho sisintsweng: Sebedisa metsotso e 75 ho ngola karolo ka nngwe.

10. Ngola ka mongolo o makgethe o balehang.

## LEQEPHE LA DIKAHARE

Leqephe lena le tla o thusa ho kgetha dipotso tseo o lakatsang ho di araba, ntle le hore o bale pampiri kaofela.

| | | |
|---|---|---|
| **KAROLO YA A: PALE/NOBELE/NOVELE**<br><br>**Araba potso ya pale/nobele/novele eo o ithutileng yona.** | | |
| **NOMORO YA POTSO** | **MATSHWAO** | **LEQEPHE** |
| 1. *Mahlale a kopane Lekwa* | 35 | 5 |
| | | |
| 2. *Bosweu ba Lehlwa* | 35 | 8 |
| | | |
| 3. *Sehlekehleke sa Deidro* | 35 | 11 |
| **KAROLO YA B: TSHWANTSHISO/TERAMA**<br><br>**Araba potso ya tshwantshiso/terama eo o ithutileng yona.** | | |
| 4. *Sefi* | 35 | 13 |
| **KAROLO YA C: DIPALEKGUTSHWE**<br><br>**Araba dipotso ka BOBEDI tsa dipalekgutshwe.** | | |
| 5.1 'Tshukudu' | 18 | 16 |
| **MMOHO LE** | | |
| 5.2 'Boiphetetso' | 17 | 17 |
| **KAROLO YA D: DITHOTHOKISO**<br><br>**Araba dipotso ka BOBEDI tsa thothokiso.** | | |
| 6.1 'O emetseng?' | 18 | 19 |
| **MMOHO LE** | | |
| 6.2 'Ngwana lehlaswa' | 17 | 20 |

**LENANENNETEFATSO:**

Sebedisa lenanennetefatso lena ho nnetefatsa hore na e fela o arabile dipotso tse hlokehang.

| KAROLO YA | NOMORO TSA DIPOTSO | PALO YA DIPOTSO TSE LOKELANG HO ARAJWA | TSHWAYA (✓) |
|---|---|---|---|
| A: PALE/NOBELE/NOVELE<br>Dipotso tse kgutshwane | 1–3 | 1 | |
| | | | |
| B: TSHWANTSHISO/TERAMA<br>Dipotso tse kgutshwane | 4 | 1 | |
| | | | |
| C: DIPALEKGUTSHWE<br>Dipotso tse kgutshwane | 5.1–5.2 | 1 | |
| | | | |
| D: DITHOTHOKISO<br>Dipotso tse kgutshwane | 6.1–6.2 | 1 | |

**ELA TLHOKO:** Etsa bonnete ba hore o arabile dipotso tse TSE PEDI feela.

## KAROLO YA A: PALE/NOBELE/NOVELE

Kgetha mme o arabe potso E LE NNGWE e itshetlehileng bukeng eo o ithutileng yona selemong sena.

### POTSO YA 1: *MAHLALE A KOPANE LEKWA* – DN Katsie

Bala qotso ena ka tlhoko, o nto araba dipotso tse thehilweng paleng yohle.

### TEMA YA A

Ka nako ena letsatsi le ne le se le dikelletse mobung. Sekgukguni a ipapisa le mabota, a feta sakeng la dipotsanyane, a tswa hara motse. Ke elwa a itlhahanela ho ya seteisheneng – Koppies. Ha a fihla seteisheneng, a fumana monnamoholo Tlhoriso e le moo a itokisetsang ho dihela, a tjhaisa a eya hae.

'Le tjhaisa bosiu hakaale athe monnamoholo?' Ke Sekgukguni ka ho makala. 'Tjhe, e seng ka tshiu tsohle ngwanaka, feela ho na le matsatsi a jwalo … elwa ngwaneno ha o a mo fumana na, ha eka o se o le moo hape ...?'

'O, ba re o ne a le teng, empa o sa fetetse bakeng se seng hape, ha ba nepe hantle hore na ekaba o tla kgutla neneng. Jwale ke sa fetela ka ho malome ka Kgauteng ka mona. Ke se ke tla feta le ho yena ha ke kgutla.' Hoba ba qoqaqoqe ho se hokae, Sekgukguni a reka tekete ya terene e lebang Kgauteng. Ho tlella mesong terene ya fihla, a palama ha monate a le mokotlana tjhelete.

Bosiu bo ne bo se bo tsofetse haholo, batho ba lla ka lehanana diphateng, ha Mananyetsa a fihla a kokota ha hae, lapeng, ka bohale bo tshabehang. A bua ntho di sa utlwahale. Leleme le hloleha ho paqama. Le ha ho le jwalo a le sothaka hampe feela: 'Madiepketseng … hei, wena mof-sadi ke re mplulele manyako …'

1.1 Bolela makgetha A MABEDI a lokelang ho hlaha tlhekelong, a teng qotsong. (2)

1.2 Ke mokgabisopuo ofe o sebedisitsweng polelong ee, 'Bosiu bo ne bo se bo tsofetse haholo'? (1)

1.3 'Ngwaneno' eo ho buuwang ka yena qotsong ke mophetwa ofe? (1)

1.4 Boitshwaro bona ba Mananyetsa bo qotsong, o bo qadile kamora ketsahalo efe? (1)

1.5 Taba ya mongodi ya ho hlahisa Mananyetsa a nwa jwala haholo kamora ho fumana tjhelete, e bile le seabo sefe ntshetsopeleng ya pale? (2)

1.6 Bohlokwa ba puisano e qotsong ke bofe diketsahalong tsa pale ee? (2)

1.7 Sepheo sa mongodi ke sefe ka karaburetso ya kutlo e seratswaneng sa ho qetela se qotsong? (2)

1.8 Ke thuto efe eo mongodi a e rutang babadi ketsahalong eo Sekgukguni a utswang mokotla wa tjhelete ha Mananyetsa? (2)

1.9 Kgetha karabo e nepahetseng ka ho fetisisa. Ngola tlhaku (A–D) feela. Nehelana ka lebaka la karabo ya hao.

Mongodi o re totobaletsa karolo efe ya poloto ka ketsahalo e latelang?

'Eo a mmiletsa ka phaposing, a ntsha bokgothokgotho, leruo le letala, ba arolelana':

A Sehlohlolo
B Tlhekelo
C Phethelo
D Mothipoloho (2)

1.10 Tshohla ntlhakemo ya mongodi malebana le boshodu paleng ena. (3)

Bala qotso ena ka tlhoko, o nto araba dipotso tse thehilweng paleng yohle.

**TEMA YA B**

Hoba nomoro e fumanehe, mme a lefe, a theoha a kena ka jareteng. Moshanyana ya ka bang dilemo di leshome ke enwa o ntse a bapala lebaleng mona. 'Dumela ngwanaka,' ke yena eo. 'Na ke mona moee ha ntate Sekgukguni?' 'E, ntate ke hona teng, feela ntate ha a yo, o itse o sa ya ha mme Mmasekala ka seterateng sane, mme yena o mosebetsing toropong kwana,' ho realo ngwana.

'Na ntatao ha a fihla maobane moo, o ne a sa tshwara mokotlana …?', ke Mananyetsa eo. 'Ha ke tsebe ntate, ha ke tswa bapala ke fumane a se a le teng,' ho realo moshanyana. Mananyetsa a nna a botsa moshanyana dipotsonyana tse ngata ka bohlale. Qetellong a bona hore o kgatha thite, ha ho letho leo ngwana enwa a ka mo thusang ka lona. A nyahama pelo ho qeta ha moshanyana a bolela hore ntlo e notletswe.

Mananyetsa ha a ntse a isa mahlo kwana le kwana, a bona sebakana le ntlo, hona ka jareteng ka mona ho le lebokosehadi la letonanahadi la patsi, haufi le lona ho le mabokoso a mang a manyenyane. A botsa moshanyana hore na ho na le eng ka lebokosong leo le leholo, eo a latola a re tjhe, ha a tsebe. Mananyetsa a suthisa sekwahelo sa lebokoso, mme a fumana hore ho subetswe dikatana tsa dipampiri tsa kgale.

1.11 Diketsahalo tse qotsong di etsahalla lekeisheneng lefe? (1)

1.12 Ke nomoro efe eo ho buuwang ka yona qotsong? (1)

1.13 Bolela hore nomoro eo e qotsong Mananyetsa o ne a e fumane jwang. (1)

1.14 Mophetwa wa tlatsetso ke ofe ho ba qotsong? Nehelana ka lebaka la karabo ya hao. (2)

1.15 Ke dintho dife TSE PEDI qotsong tse bontshang hore sebaka seo Mananyetsa a leng ho sona, ha se tshwane le sa moo a tswang teng? (2)

1.16 Diketsahalo tse qotsong di re lebisa ketsahalong efe? (1)

1.17 Nehelana ka mawa A MABEDI ao mongodi a a sebedisitseng ho senola semelo sa Mananyetsa qotsong. (2)

1.18 Kgohlano e ka sehloohong paleng ee ke ya mofuta ofe? Nehelana ka lebaka la karabo ya hao. (2)

1.19 Sepheo sa mongodi ke sefe ka lebotsi le polelong ee: 'Na ke hona moo ha ntate Sekgukguni'? (2)

1.20 Tshohla ho kgolweha ha ketsahalo eo ho yona Sekgukguni a ileng a ipata ka hara lebitla la morena Ramoroko. (3)
**[35]**

**POTSO YA 2: *BOSWEU BA LEHLWA* – Sello Moroe**

Bala qotso ena ka tlhoko, o nto araba dipotso tse thehilweng paleng yohle.

**TEMA YA C**

'O re jwale ke saletswe ke ho etsa eng feela Mmadito?' 'O hlokomele buti, ntho tseo motho a sa di nkeleng hloohong, ke tsona tse kotsikotsi, empa le ha ho le jwalo, o se ke wa hlola o ntse o bua, hlobola aparo tseo o sale o le monwana feela, e be o kgumama pela bate ena; o bitse lebitso la ngwanana eo, e be o kena ka hare, o a itlhatswa.'

Ka ho makala ka atametsa seletsadikasete sena hoo ke ileng ka batla ke tsosa dibata masene. Ka utlwa lentswe le hweshetsa le re 'Lerato', yaba ke utlwa modumo wa metsi. 'Ena ke tshebetso ya ho qetela; kodumelabadimo. O tla bona Leratonyana eo ka moso o tla be a o hlanyetsa jwang, a ke ke a batla ho utlwa letho ka Hlominyana eo … Nka moriana ona o nwe, o a bona he; o ka apara jwale. O se iphumule metsi ao! O ka etsa phoso e kgolo. Jwale pele ke o fa setompo sena, ntefe!'

'Kana o itse tefo ke bokae, Mmadito?' 'O lebala jwaloka kgoho moshanyana towe, ke itse diranta tse mashome a supileng, kana tshebetso ena e boima e bile e kotsi. Eke, monna ke ho etsa jwalo. O tle ho ntjwetsa ka morao ho dibeke tse pedi. Ha ke sebapallwa nna.' 'Ke o tshepa e le ka nnete Mmadito, o pepenene ya nnete, nkgekge ya ngaka.'

2.1 Ke mophetwa ofe ya mametseng puisano ya Mmadito le Firi? (1)

2.2 Ke tabatabelo efe e tshwanang le ya Firi eo mophetwa eo o mmoletseng ho 2.1 a nang le yona? (1)

2.3 Ke dintho dife TSE PEDI tse lokelang ho hlaha tlhekelong, tse teng qotsong? (2)

2.4 Maele ana: 'Sekgukguni se bonwa ke sebataladi,' a dumellana jwang le ditaba tsa qotso? (2)

2.5 Mophetwa wa sehlooho ke ofe ho ba qotsong? Nehelana ka lebaka la karabo ya hao. (2)

2.6 Ketso ya Firi ya ho ya ngakeng ya setso, e mo senola e le mophetwa wa semelo sefe? Nehelana ka lebaka la karabo ya hao. (2)

2.7 Bolela ditaelo TSE PEDI ho tswa qotsong, tseo Mmadito a ileng a re Firi a di phete bakeng sa ho atlehisa morero wa ho ikgapela Lerato. (2)

2.8 Hlalosa kamoo ditaba tse qotsong di hodisang kgohlano kateng paleng. (2)

2.9 Tshohla tshebediso ya ditlhare tsa setso paleng ena. (3)

Bala qotso ena ka tlhoko, o nto araba dipotso tse thehilweng paleng yohle.

**TEMA YA D**

'Hlomi … Hlomi, ke tshepa hore o ke ke wa ntebala leha ho ka ba jwang kapa jwang. Ana e be o tla nthata ka ho sa feleng Hlomi? Ana o tla mamella nakong ena kaofela Hlomi Moratuwa?' Ka nka hlooho ya hae ka e tshetleha sefubeng sa ka yaba ke hlakola meokgo e neng e le mahlong le marameng a hae, yaba ke re, 'Lerato, ke wena ya tsebang kamoo ke o ratang ka teng, mme nke ke ka o lebala le kgale, se ke wa utlwisa pelo ya hao bohloko tjena; kana o nthoba maikutlo Lerato ha o etsa jwalo. Ke o tshepisa hore ha re se re qetile bobedi ba rona, re tla kopanela ruri. Ke a o tshepisa.' …

Hoba a ntjhebe nakwana, a ntsha ho hong ka mokotlaneng wa hae; e ne e le sefaha sa molala, se benya ho bonahala hore se entswe ka kgauta hantle! O ile a se kenya molaleng wa ka a thotse a ntjhebile ka mahlong. Ka hopola mohla Dineo a neng a kenya sa hae molaleng wa ka; empa kajeno pelo ya ka e hlatswehile hoba se kenngwa ke eo ke nang le bonnete ba hore ke a mo rata.

Hoba a se kenye, terene ya rutla, moo ke reng ke tla mo aka, lepolesa la diterene la mo susumeletsa thoko kwana, yaba le batla tekete; ka e akgela letsohong la hae ke ho halefa. Ka leka ho mo aka letsoho, empa la mo hula ho mo ntsha, le sa natse hore ke mang o etsang kapa o ikutlwa jwang.

2.10 Diketsahalo tsa qotso ee di etsahalla sebakeng sefe? (1)

2.11 Qotsa dipolelo TSE PEDI ho tswa qotsong tse totobatsang maikutlo a qenehelo. (2)

2.12 Bolela diketso TSE PEDI tseo Dineo a ileng a di etsa ho bontsha lerato la hae ho Hlomi. (2)

2.13 Bolela diketso TSE PEDI tsa Botjha tseo a neng a tsebahala ka tsona sekolong. (2)

2.14 Bohlokwa ba karaburetso ya pono e qotsong ee ke bofe? (2)

2.15 Bolela hore polelo e latelang ke Nnete kapa Mafosi, o be o nehelane ka lebaka la karabo ya hao.

Ketsahalo eo ho yona Tshiu a ileng a lwantsha Hlomi lebenkeleng la habo, ke e nngwe ya diketsahalo tse re bopelang tharahano paleng ena. (2)

2.16 Nehelana ka dintho TSE PEDI tse tiisang hore mongodi o rehile Lerato lebitso le mo tshwanelang. (2)

2.17 Kgetha karabo e nepahetseng ka ho fetisisa polelong e latelang. Ngola tlhaku (A–D) feela. Nehelana ka lebaka la karabo ya hao.

Mongodi o re totobaletsa karolo efe ya poloto ka diketsahalo tse qotsong?

A Kgohlano
B Kgolo ya diketsahalo
C Sehlohlolo
D Tharollo (2)

2.18 Tshohla lewa la bongodi la ho hetla morao o ipapisitse le ditaba tsa qotso. (3)
**[35]**

## POTSO YA 3: *SEHLEKEHLEKE SA DEIDRO* – VT Masima

Bala qotso ena ka tlhoko, o nto araba dipotso tse tla e latela tse thehilweng paleng yohle.

### TEMA YA E

'Ke a bona jwale hore kelellonyana eo ya hao e ya e ntse e eba bohlajana, Monghadi Chikano. Ho bua nnete feela, ha o na boikgethelo. Jwale, o tla tshwanela ho araba dipotso tsa ka ka mokgwa o tla supa hore o feela o le bohlale. Potso ya ka ya pele ke ena: Ke ditaba dife tseo Amanda a neng a o bolelle tsona pele a eshwa?' Chikano a iketsa jwalo kaha eka o a tsilatsila, ha a tsebe hantle seo a ka se buang, a nto re, 'Amanda o ne a mpolelle hore o sebetsa hoteleng e bitswang Riwenzoni kwana Namibia. O bile a mpolella hape hore ntlo eo a neng a dula ho yona ke ya abutiae eo e leng moruti wa lentswe Bosothonia.' Mona Chikano a tholathola ho phopholetsa disakarete tseo a be sa leng a di bolokile pokothong e ka hare ya baki ya hae e le hore a tle a di sebedise hona ha ho le hobe tjena. Ka bomadimabe, a se ke a fumana le ha e le nngwe feela. 'Tswela pele. Ebile ha ho tsubelwe mona sebakeng se halalelang jwaloka sena seo o iphumanang o le ho sona,' ke Sister Ruth eo ka bohale. 'O a tseba keng Sister Ruth? Ke ne ke nahana hore o motho ya mohau, ya …' 'Thola! Ha ke a re o sebedise lentswenyana leno la hao …'

3.1 Hlalosa hore Amanda o ne a amana jwang le Sister Ruth. (2)

3.2 Ke dintho dife TSE PEDI tse ileng tsa etsahala kamora kopano ya diphuputso tsa Chikano ho Amanda? (2)

3.3 Nehelana ka matshwao A MABEDI a lokelang ho hlaha tlhekelong, a teng qotsong. (2)

3.4 Ke ketsahalo efe ho tswa qotsong, e re bontshang hore Chikano ke mophetwa ya bohlale? Nehelana ka lebaka la karabo ya hao. (2)

3.5 Kopano e qotsong e thusitse jwang ho ntshetsa pele diketsahalo tsa pale ee? (2)

3.6 Bolela dintho TSE PEDI tseo Amanda a ileng a di bolella Chikano pele a eshwa. (2)

3.7 Bolela hore polelo e latelang ke Nnete kapa Mafosi, o be o nehelane ka lebaka la karabo ya hao.

Paliya Kaluyanda ke mohlohlelletsi paleng ena. (2)

3.8 Tshohla phoqo e hlahang qotsong. (3)

Boela o bale qotso e latelang ka tlhoko o nto araba dipotso tse tla e latela tse thehilweng paleng yohle.

**TEMA YA F**

'Tsela ya rona ke yona ena, monghadi Chikano. Ke rata ho le bontsha tse ding tsa dimakatso tse ka etswang ke matsoho a motho. Empa pele ho moo, e re re etse bonnete ba hore ha le a tshwara dithutswana tsa mollo tseo ka tsona le ka tshohang le bapala ka tsona moo re yang.'
Ramaqiti a etsa letshwao le itseng ho balebedi, mme boChikano ba hlahlojwa kapele. Eitse ha dibetsa tsohle tsa bona di se di fumanwe, mme di nkuwe ke balebedi, yaba ba qalella leeto la bona la ho theoha ditepising tseo tse telele.
Eitse ha ba fihla qetellong ya ditepisi tseo tse theohelang tlase, tsela ya bona ya thibelwa ke lematihadi la tshepe, leo le lona eitseng ha Ramaqiti a le atamela, la buleha butlebutle ho hlahisa tonnorohadi e batsi haholo hoo banna ba robedi ba mahetlahetla ba neng ba ka tsamaya ka hare ho yona ba bapile empa ba sa petetsane. Tonnoro ka boyona e ne e le mabota a masweu haholo, mme e hlwekile hoo e neng eka ho yona ho tsamaya mangeloi feela.
Ha boChikano ba se ba tsamaile mehato e ka bang mashome a mabedi, bobatsi ba tonnoro ba qala ho eketseha mme ya fetoha ntlo e kgolohadi, eo mahlakoreng a yona ho neng ho eme makoloi a manyenyane a motlakase.

3.9 Ke mophetwa ofe eo Chikano a neng a na le yena ha Ramaqiti a ba tshwara? (1)

3.10 Nehelana ka dintho TSE PEDI ho tswa qotsong, tse bontshang hore diketsahalo tsa yona ke tsa mehleng ya thekenoloji. (2)

3.11 Ho tlile jwang hore boChikano ba iphumane ba tshwerwe ke Ramaqiti? (2)

3.12 Bolela diketsahalo TSE PEDI ho tswa qotsong, tse totobatsang kgohlano ya ka ntle. (2)

3.13 Mongodi o sebedisitse papiso ka sepheo sefe polelong ee, 'E hlwekile hoo e neng eka ho yona ho tsamaya mangeloi feela'? (2)

3.14 Hlalosa kamoo diketsahalo tsa qotso di dumellanang kateng le lebitso 'Ramaqiti'. (2)

3.15 Diketsahalo tse qotsong ee, di re bopela karolo efe ya poloto? Nehelana ka lebaka la karabo ya hao. (2)

3.16 Hlalosa teketliso e hlahang phethelong ya pale ena. (2)

3.17 Tshohla tlholo dingolweng paleng ena. (3)
**[35]**

**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A: 35**

## KAROLO YA B: TSHWANTSHISO/TERAMA

### POTSO YA 4: *SEFI* – DJ Nkutha

Bala qotso e latelang ka tlhoko, o nto araba dipotso tse thehilweng tshwantshisong yohle.

### TEMA YA G

| | | |
|---|---|---|
| MMANKEPE: | *(A sa natse.)* Shuu! ka batla ke eshwa. Ke kgathetse ruri. | |
| RABODITSE: | *(A kgena.)* Hei, keng wena, o pheha neng? Nna ke je dikokotwana tsa maobane empa ke sebetsa. Lefetwa lee leo ho thweng ke Nkepe le kae? Ha o ntse o re o kgathetse o batlile o eshwa o bua kang hoba ha o sebetse? O e tlohele eo pina hoba ke ya ka ha se ya hao, kapa o se o kgathetse ke nna mosadi ke tsebe? O re o batlile o bolawa keng? Ntho e teng ke ho ralotsa le motse ona o saballetse tjena o hasaka leshano. Ke tlilo o hata o swabe sa perekisi. Itlhalose mosadi pele ke o hwerehanya, ebile le mala a ka a a lomana ke tlala mme ke tla kgora wena hona jwale. Ke Raboditse nna ha ke mmae. Wa pota feela, ke a phonyohelwa. | 5<br><br><br><br><br><br>10 |
| MMANKEPE: | Leha o ntshosaka hakana ntate bonnete leqeba la ho kgumoha le ntshwere hampe. Mmatiisetso o ile a ntematsa hampe ka ho nkgahlella ka ntle. Ha re bue ka tsa bokamoso. | |
| RABODITSE: | Tlohela ho mpotela wena. Lefetwa la hao Nkepe lona … *(A kgaruma)* Bua kapele pele ke o tlatsa diso ke o bolaisa makotofa. Nna ha ke a nka fatshe ke futsitse ntate hantle. Ntate o ne a sa tanakellwe ke mosadi ka mese e sehlopha e fetanang. O ne a phekola mahlanya. A le bula leqeba hloohong ka molamu. | 15 |

4.1 Nehelana ka bopaki ho tswa qotsong, bo tiisang hore Mmankepe ke sebapadi sa tlatsetso tshwantshisong. (1)

4.2 Qolla dipolelo TSE PEDI qotsong tse totobatsang nyediso ho dibapadi tse tshehadi. (2)

4.3 Bolela ntho E LE NNGWE eo mongodi a e sebedisitseng ho senola semelo sa Raboditse qotsong. (1)

4.4 Puo ya Raboditse e hlahang qotsong, e bidietsa eng tshwantshisong? Nehelana ka lebaka la karabo ya hao. (2)

4.5 Sepheo sa mongodi ke sefe ka ho phetakaka lentswe 'lefetwa' puong ya Raboditse? (2)

4.6 Papiso e polelong ee, 'Ke tlilo o hata o swabe sa perekisi,' e sebedisitswe ka sepheo sefe? (2)

4.7 Mantswe a latelang a Raboditse a qotsong, a re lebisa ketsahalong efe?

'… ke tla kgora ka wena hona jwale.' (2)

4.8 Ke sehalo sa mofuta ofe se totobalang qotsong? Nehelana ka lebaka la karabo ya hao. (2)

4.9 Tshohla ntlhakemo ya Raboditse malebana le tekatekano ya bong, o ikamahantse le diketsahalo tsa terama ena. (3)

Boela o bale qotso e latelang ka tlhoko, o nto araba dipotso tse thehilweng tshwantshisong yohle.

**TEMA YA H**

| | |
|---|---|
| MMATIISETSO: | Hao hle monna ka! Ke ne ke mpa ke phetha moetlo wa lapa lena. Hopola tlwaelo ya rona, ntate. |
| MOTAUNG: | Tlohela ho pota wena. Hona jwale re ka be re eja poqo ka hlanaka hoja e se ka wena mosadi. Ka baka la hao tapole ya bodisa tse ding. Le babe le le batle tjena. Mosotho o tobokeditse a re metse e metle diotlwana. Re tena re hula ka tlhako tsa morao tjena ka baka la lona tau di mesana. Ebile o a mpelaetsa, o akilwe ke ba melomo e dilatswa motsheare mme o rata ho itlhakoletsa diso ho nna. |
| MMATIISETSO: | Banna bafe ba ka Kgathatso, keng haeka tumelo ya hao e a fokola mme o thetseha kapele? O ne o mphile bona banna bao? Dipolelo tsa hao di emere ho hong. E, o fetohile monna ka, ho hang ha o tshwane le senepeng. Kajeno re tla utlwa mehlolo ka wena. |
| MOTAUNG: | *Los dat een.* Mpolelle hore ke hobaneng o nngwathetse phate, empa ke sebetsa. Tiisetso yena o kae? O robetse, o robaditse mmutlanyana? Ke namane e tshehla nna. |

4.10 Qolla polelo eo ho yona ho sebedisitsweng tatolano qotsong. (1)

4.11 Nehelana ka matshwao A MABEDI a lokelang ho hlaha tlhekelong, a teng qotsong. (2)

4.12 Ke diketso dife TSE PEDI ho tswa qotsong, tse bontshang hore Motaung o fetohile? (2)

4.13 Bolela dintho TSE PEDI tse neng di bakile phetoho eo ho buuang ka yona ho 4.12. (2)

4.14 Ke sebapadi sefe seo e leng molwantshuwa terameng ee? Nehelana ka lebaka la karabo ya hao. (2)

4.15 Sepheo sa mongodi ke sefe ka ho sebedisa letshwao la makalo polelong ena:

'Hao hle monna ka!' (2)

4.16 Kgetha karabo e nepahetseng ka masakaneng.

Diketsahalo tse qotsong di re totoballetsa … (tlhekelo, tharahano, sehlohlolo). Nehelana ka lebaka la karabo ya hao. (2)

4.17 Mongodi o re bolella eng ka tshebediso ya puo ya Afrikaans e buuwang ke Motaung? (2)

4.18 Tshohla lebitso la tshwantshiso ena, *Sefi*, o ikamahantse le diketsahalo tsa yona. (3)

**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 35**

## KAROLO YA C: DIPALEKGUTSHWE

### POTSO YA 5

Araba POTSO ya 5.1 le POTSO ya 5.2.

5.1 **'TSHUKUDU' – MM Mpembe**

Bala qotso e latelang ka tlhoko, o nto araba dipotso tse thehilweng palekgutshweng yohle.

**TEMA YA I**

'Ke tla tlameha ho matlafatsa tshireletso serapeng sena. Mashodu ana a se a le kotsi hobane ke mona a se a le sebete sa ho kena le ho bolaya tshukudu tsatsi le tjhabile. Qaka e kgolo ke hore le ha re ba tshwere pepeneneng tjena, ba ka tloha ba phonyoha hobane ba maqiti, ba mekhaefethe, ntho di hana ho fela. Empa bana bao re ba tshwereng kgetlong lena, bopaki bo pepeneneng hobane ba tshwerwe e le motsheare. A tla a re thusa mosadi wa mohahlaudi ka ho pepesa ditshwantsho tsa ketsahalo eo. Ke a hlapanya, bana bona, ha ke re fara! Kahlolo ya bona e tla ba mohlala ho ba bangata. Ke bona letsatsi la kahlolo le dieha ho fihla.'

Mohla letsatsi la kahlolo ha senyeha, ha dubeha kgotleng la dinyewe. Matjhaba a itlhahanela ho kena pele ditulo di tlala. A kena ka kgotla a hatela hodimo. Sefuba le mahetla le tsona di phahametse hodimo. Hlooho e lelaletse hodingwana hannyane empa sefahleho sona se edile se paka boitshepo. Sona sefahleho se ne se tlotsitswe ka phonse e tshwanang le sona ka mmala o motsho e bile di sekotswe hannyane. Dintshi tse phatleng ka hodima mahlo di takilwe ka mmala o motsho ebile di sekotswe hannyane. Tsena tse qetellong ya letlalo le kwalang leihlo le tse ka tlasa leihlo, di ne di takilwe ka mmala o motala.

5.1.1 Ke makgetha afe A MABEDI a lokelang ho hlaha tlhekelong qotsong? (2)

5.1.2 Ke mophetwa ofe ya ileng a thusa ka lesedi la hore tshukudu e ne e bolauwe jwang? (1)

5.1.3 Ketso ya Tsampe ya ho ngala kgotla, e mo senola e le mophetwa wa botho bofe? (2)

5.1.4 Fana ka dintlha TSE PEDI palekgutshweng tse tiisang hore Tjobolo ke molwantshuwa. (2)

5.1.5 Nehelana ka matshwao A MABEDI a lokelang ho ba teng palekgutshweng, a teng qotsong ena. (2)

5.1.6 Dipotso tsa mmuelli wa Tsampe di re lebisa diketsahalong dife TSE PEDI? (2)

5.1.7 Tsela eo mmuelli a ileng a tshwara Tsampe ka yona lekgotleng la dinyewe, e totobatsa mofuta ofe wa leeme? Nehelana ka lebaka la karabo ya hao. (2)

5.1.8 Boteng ba mosadi wa mohahlaudi bo bile le seabo sefe ntshetsopeleng ya diketsahalo palekgutshweng ee? (2)

5.1.9 Tshohla lewa la tlholo dingolweng palekgutshweng ena. (3)

**MMOHO LE**

5.2 **'BOIPHETETSO' – NA Mpembe**

Bala qotso e latelang ka tlhoko, o nto araba dipotso tse thehilweng palekgutshweng yohle.

**TEMA YA J**

Rasentle a hlolwa ke boikgethelo. A sutha pela titjhere Dirara. A tsamaya a dihile ditsebe. A hla a elellwa hore jwale o fihlile mateanong a ditsela. Tsela ke tsena di pedi ka pela hae. Di a mo hwehla ka bobedi ba tsona. Di batla ho tsamauwa. Kgetho ke ya hae o nka efe? Tsela e lebisang makgulong a matala e na le tsa yona diphelephetjhane. Le e yang tshenyehong le yona e na le tsa yona. A ka a tsieleha ke hona hore o nka tsela efe?

Ha a ne a qala ho nyala, o ile a ikgethela tsela e lebisang makgulong a matala. A labalabela ho ba le bana ba babedi bophelong. A e tsamaya tsela eo a sa utlwe boima ba yona. Taotao ntho tsa senyeha. Komello ya mo kgaoletsa tseleng a eso qete leeto la hae. A kena diofising ha Mmasepala a le hlaha ho feta phoofolo e hlaha. A kena Mmasentle a tshwere dipampiri sehlopha. Tsoho le leng a le beile lerameng. Eka o tadimme ho hong fatshe empa a sa bone letho. Mahlo a hae a fifetse. A sohlokehile, a otile. A wela ifo jwalo kaha eka ke motho ya tswang phateng tse tjhesang.

A tshwehla, menoto e le meputswa pududu! Ngetse lela le letleletle le mo rona haholo. Fahleho eka ha se sona sane se sesoothwana-soothwana.

5.2.1 Qolla polelo e tiisang hore ditaba tse qotsong di ne di tsosetsa Rasentle kgohlano ya ka hare. (1)

5.2.2 Bolela lebitso la mosadi wa Rasentle. (1)

5.2.3 Bolela mokgabisopuo o sebedisitsweng polelong e latelang:

A wela ifo jwalo ka ha eka ke motho ya tswang phateng tse tjhesang. (1)

5.2.4 Ke molaetsa ofe oo Kapoko a neng a o tliseditse Rasentle hoseng ha Mmamokete? (1)

5.2.5 Bohlokwa ba karaburetso e seratswaneng sa 2 ke bofe moo? (2)

5.2.6 Nehelana ka baphetwa BA BABEDI ba tlatsetso palekgutshweng ena. (2)

5.2.7 Hlalosa mothinya o sa lebellwang o hlahang palekgutshweng ena. (2)

5.2.8 Hlalosa sesosa sa kgohlano palekgutshweng ena. (2)

5.2.9 Hlalosa kamoo sehlooho sa palekgutshwe ena se dumellanang le diketsahalo tsa yona kateng. (2)

5.2.10 Sekaseka kamoo mongodi a phethelang palekgutshwe ena kateng. (3)

**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 35**

## KAROLO YA D: DITHOTHOKISO

### POTSO YA 6

Araba POTSO ya 6.1 le POTSO ya 6.2.

6.1 Bala thothokiso ena ka tlhoko, ebe o araba dipotso tse tla e latela.

**TEMA YA K**

**O EMETSENG – TJ Mahapa**

1 Hela nkahlama phaphama,
2 Tadima ba masea bana ke bane,
3 Ba a lwana ba a itseka,
4 Wena o emetseng?

5 Hela, tsheremoloha wena, tsoha,
6 Ikise o yo lwana nkahlama,
7 Aforikeng e ntjha le wena o be le seabo,
8 Kapa o emetseng?

9 E mengata e lwanelang tokoloho mekgatlo,
10 PAC le AZAPO ka mabitso ho e thonya,
11 Leba ho o mong o yo itseka,
12 Kapa o tla re o emetseng?

6.1.1 Bolela mokgabisopuo o sebedisitsweng molathothokisong wa 1. (1)

6.1.2 Ke lentswe lefe le tlohetsweng molathothokisong wa 11? (1)

6.1.3 Bolela bokgabo bo sebedisitsweng molathothokisong wa 2, o be o fane ka bohlokwa ba bona moo. (3)

6.1.4 Lebotsi le qetellong ya temathothokiso ya 1 le sebedisitswe ka sepheo sefe? (2)

6.1.5 Qolla mantswe A MABEDI a re totobaletsang karaburetso ya pono temathothokisong ya 1. (2)

6.1.6 Hlalosa sehalo se hlahang qotsong ena ya thothokiso. (2)

6.1.7 Nehelana ka mantswe A MABEDI a re tiisetsang hore sethothokisi se bona eo se buang le yena a sa ikgathatse ka ho ba le seabo diphetohong. Sheba temathothokiso ya 2. (2)

6.1.8 Sepheo sa sethothokisi ke sefe ka tshebediso ya lebitsa le molathothokisong wa 5? (2)

6.1.9 Tshohla mookotaba wa thothokiso ena o ikamahantse le sehlooho sa yona. (3)

**MMOHO LE**

6.2 Bala thothokiso ena ka tlhoko, ebe o araba dipotso tse tla e latela.

**TEMA YA L**

**NGWANA LEHLASWA – KE Ntsane**

Beke ya fela e se bakgotsi ho pota,
Ngata ba metswalle ke basadi ho pota,
Mefuta ya tsopa le letle boreledi.
Ngwana a ja a nwa a rakalla haholo;
Tsoho le bobebe pakothong ho feresa,
Le hana ho bona mosadi ihlo le penya.

'Monono ke mohudi ke mouwane'
A na tjho Kgitshane a so bone hantle,
A so bone monono borui sebele.
Ngwana ke enwa o sesa tamong la monono,
Menate yohle ya lefatshe o a e latswa,
Pakothong ho kolla lebese le dinotshi.

Ha tla monna a tshwere lengolo,
A nkile ngolo la melato mokoloko;
Kgabong ya dikoloto ngwana a utlwa monate,
Tsoho pakothong la feresaka,
Pampiri tsa tswa di entse sehlopha,
Ho le mashome ho bile ho le makgolo.

6.2.1 Qolla mantswe a re bopelang phetapheto ya mantswe e tshekalletseng temathothokisong ya 2. (1)

6.2.2 Nehelana ka mantswe A MABEDI temathothokisong ya 1 a ntseng a bolela ntho e le nngwe. (2)

6.2.3 Nehelana ka mokgabisopuo o sebedisitsweng molathothokisong wa 11. (1)

6.2.4 Qolla molathothokiso o re tsebisang hore ngwana ya lehlaswa o ne a na le dikoloto tse ngata. (1)

6.2.5 Hlwaya melathothokiso E MMEDI e bontshang hore ngwana ya lehlaswa o ne a bapala ka tjhelete. (2)

6.2.6 Hlalosa se bolelwang ke sethothokisi ka lentswe 'tsopa (letsopa)' le molathothokisong wa 3. (1)

6.2.7 Kgonyetso e sebedisitsweng molathothokisong wa 17, e sebedisitswe ka sepheo sefe? (2)

6.2.8 Bontsha kamoo sehlooho sa thothokiso ena se dumellanang kateng le ditaba tsa yona. (2)

6.2.9 Lepata le molathothokisong wa 1, le sebedisitswe ka sepheo sefe? (2)

6.2.10 Tshohla thuto eo sethothokisi se fanang ka yona thothokisong ena. (3)

**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA D: 35**
**MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 70**